

КОРИСНІ КОПАЛИНИ В УКРАЇНІ (продовження, ст. 75-81)

II. ГОРЮЧІ КОПАЛИНИ (ст. 76-77).

A. Поклади і використання горючих копалин.

<u>Копалина</u>	<u>Як вона використовується</u>	<u>Які є її поклади на Україні</u>
<u>Кам'яне вугілля</u> - займає перше місце серед усіх паливних [fuel] копалин України. На Україні є антрацити [anthracite] і коксівне вугілля.	Є цінним [valuable] паливом і цінним сировцем [raw material] для хемічної індустрії. З коксівного вугілля виробляють кокс [coke] для доменних печей [blast furnaces].	В Донецькому (Донбас) і Львівсько-Волинському басейні. Обидва родовища є високоякісними [high quality]. Донбас - найстарший вугільний район в Україні.
<u>Буре вугілля</u> - за походженням є молодшим від кам'яного вугілля, а його тепловидатність [heating ability] є значно меншою.	Є льокальним паливом для промислових підприємств [industrial enterprises], н. п. в електривнях [electric stations], фабриках [factories] і заводах, а також - для опалення помешкань [living quarters]. Є важливою сировиною для хемічної індустрії.	Найбільші поклади є в західних областях України і у Дніпровському басейні на Правобережжі, які тягнуться смугою від верхньої течії Дніпра до Коростишева (на півн. захід від Києва), а згодом - на південь і схід до Нікополя і Запоріжжя. Ширина цієї смуги від 80 до 100 км [50-62 miles]. Запаси вугілля в цьому районі перевищують 5 млрд. [billion] тон. Отже, найбільші запаси бурого вугілля на Україні розташовані по лінії: Львів -- Тернопіль -- Житомир -- Черкаси -- Кіровоград -- Дніпропетровськ -- Кривий Ріг -- Запоріжжя. Великі поклади бурого вугілля є також на Харківщині і в Чернівецькій області
<u>Торф</u>	Є льокальним паливом і сировиною для хемічної індустрії. Є добривом [fertilizer] у рільництві.	На Поліссі, в лісостепових районах [regions] і в заболочених долинах рік.

Нафта (нафтова ропа) - залягає неглибоко в більшості свердловин [wells] - до 2 000 м [6560'] і випливає [bursts] фонтанами, що полегшує її видобуток.

Якість української нафти є висока: вона легка і багата на бензину (3-6%) [gasoline], гас (56-66%) і парафіну [paraffin] (7-10%). Ці речовини дістають в результаті її переробки.

На Підкарпатті, біля Долини, Биткова та в Бориславсько-Дрогобицькому районі, а на Лівобережжі - у Дніпровсько-Донецькому районі, який охоплює Полтавську, Сумську і Чернігівську області. В Карпатах і на Буковині також є поклади нафти. Поза територією сучасної України, на Кубанщині, коло Майкопу, та на узбережжі Озівського моря є поклади нафти. Недавно її знайдено під водами Озівського моря.

Горючий газ - є в тих районах, що й нафта, окремо або разом з нафтою.

Є дуже важливим паливом і сировиною для хемічної індустрії.

На Підкарпатті, н. п. в Дашавському родовищі, але тут запаси вже майже вичерпані [exhausted]. В Харківській області, в Дніпровсько-Донецькому районі є найбільше в Україні родовище природного газу - Шебелинське. Поклади природного газу є також в Сумській, Полтавській та Дніпропетровській областях.

Б.

Донецький
кам'яновугільний басейн
(Донбас)

Львівсько-Волинський
кам'яновугільний басейн

займає:

південно-східну частину України, тобто Донецький кряж, Луганську, Донецьку та східну частину Дніпропетровської області, а на північному заході доходить до Полтавської області. З новим відкриттям вугілля [newly located coal deposits] межі цього басейну поширилися на захід, на т. зв. Великий Донбас.

північно-західну частину Львівської і південно-західну частину Волинської областей, при межі з Польщею.

Кількість [quantity] вугілля

В запасах є 240 млрд. тонн. Площа [area] басейну має 300 000 кв км [120,000 sq. miles]. Цей басейн займає четверте місце в бувшому ССРСР щодо запасу вугілля. Приблизно 50 пластів/шарів [layers] простягається тут з північного заходу до південного сходу; кожний такий пласт має товщину 1/2 метра [appr. 2'] або більше. Найтовстіші шари знаходяться на глибині до 500 м [1,640'].

В запасах є тільки 1,2-2 млрд. тонн. Площа басейну займає 15-20 тисяч кв км. [6,000-8,000 sq. miles]. Тут є 7-8 пластів вугілля, кожний шириною від 8 см [3"] до 2,4 м [8'], а в середньому - 1/2 м [appr. 2'] товщини. Вугілля тут видобувають з глибини 300-500 м [984'-1,640'].

Якість [quality] вугілля

Дуже висока якість. Тепловидатність Донецького вугілля - 7400-8800 К/кг [C/kg]. Це вугілля має в собі багато сірки і золу (попелу), в яких є багато шкідливих елементів, котрі треба усунути [eliminate], щоб використовувати вугілля. Зольність [ash content] донецького вугілля в середньому [on the average] є 11%.

Висока якість. Тепловидатність менша від донецького вугілля і становить 6200-8400 К/кг [C/kg]. Зольність є набагато вищою від донецького вугілля - 25%.

Вправи

ім'я та прізвище студента

_____

I. Дайте відповідь на запитання:

1. Які горючі копалини є в Україні? _____

_____

_____

2. Де зосереджені поклади кам'яного вугілля в Україні? _____

_____

_____

3. Чим відзначається донецьке вугілля? _____

_____

4. Які великі є запаси вугілля Донецького і Львівсько-Волинського басейнів? _____

_____

5. Яка якість вугілля Донецького і Львівсько-Волинського басейнів? _____

_____

6. Де в Україні є буре вугілля? _____

_____

7. Де зосереджені поклади торфу? _____

_____

8. Де в Україні є нафта? _____

_____

9. Де зосереджені поклади газу? _____

_____

II. Поставте в лівій колонці відповідні номери (числа) з правої колонки:

___,___ Кам'яне вугілля	1.	За походженням є молодшим від кам'яного вугілля.
___,___ Буре вугілля	2.	Використовується як добриво у рільництві.
___,___ Торф	3.	Роба цієї копалини залягає неглибоко в свердловинах і виприскуює фонтанами. Це полегшує її видобування.
___,___ Нафта	4.	Знаходиться там, де й нафта.
___,___ Горючий газ	5.	Займає перше місце серед усіх паливних копалин України.
	6.	Англійською мовою перекладається як "peat moss". Знаходиться на Поліссі.
	7.	В Харківській області є найбільше в Україні родовище цього.
	8.	Знаходиться на Донбасі та у Львівсько-Волинському басейні.
	9.	Якість її ропи є дуже високою.
	10.	Є локальним паливом для промислових підприємств, а також для опалення помешкань.